

מ"ת 27982/01/17 - מדינת ישראל נגד יוסף חיים פרידמן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

מ"ת 27982-01-17 מדינת ישראל נ' פרידמן(עציר)

לפני	כבוד השופט גרשון גונטובניק
מבקשת	מדינת ישראל
	ע"י ב"כ עו"ד שירי פרל
נגד	
משיב	יוסף חיים פרידמן (עציר)
	ע"י ב"כ עו"ד שרון חזות

החלטה

לפני בקשה למעצרו של המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

1. נגד המשיב הוגש כתב אישום לבית משפט זה (ת"פ 27936-01-17). על פי כתב האישום המשיב הגיע (ביום 1.1.17) לסניף דואר בבני ברק, כשהוא מלווה באקדח צעצוע, הנחזה להיות אמיתי, בעודו חובש קסדה שחורה המסתירה את מרבית פניו, ובגדיו כהים. הוא ניגש אל דלפק השירות, ודרש מהפקידה במקום כי תמסור לידיו את הכסף. זו התנגדה ואז שלף המשיב את האקדח, וכיוון אותו לעברה. הפקידה בתגובה לחצה על לחצן המצוקה. המשיב עזב את המקום. בגין מעשים אלה הואשם בעבירה של ניסיון שוד (עבירה לפי סעיף 402(א) בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **החוק**)).

בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המבקשת בקשה לעצור את המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. הבקשה מציינת את הראיות לכאורה הפועלות לחובתו. בנוסף, עומדת לחובתו הרשעה קודמת בעבירות זיוף ומרמה (מיום 30.10.14), ותלוי ועומד נגדו כתב אישום בבית משפט השלום בתל-אביב-יפו (ת"פ 33720-10-16) בגין החזקת אגרופן או סכין. בנסיבות אלה קיים יסוד סביר לחשש שהמשיב יסכן את ביטחון הציבור ורכושו, ועל-פי הנטען אין חלופה שיש בה כדי להבטיח את מטרות המעצר.

2. בין לבין נערכה (ביום 29.1.17) חוות דעת נפשית בעניינו של המשיב, ובה פירוט מקיף על אודותיו שלא אציגו באופן נרחב כאן. מדובר במי שקיים בעניינו רקע רפואי ניכר בתחום בריאות הנפש מגיל 14. עוד עולה מחוות הדעת שהמשיב אושפז בשנת 2014 בשתי הזדמנויות שונות. הוא אובחן כסובל מהפרעות שונות, כשללא טיפול תרופתי **"ישנה החרפה פסיכוטית, מלווה בהתנהגות חסרת שיפוט ומסוכנת"** (עמ' 11 לחוות הדעת). יחד עם זאת הוא אובחן ככשיר לעמוד לדין דיונית ומהותית. המלצת חוות הדעת הייתה להציבו בתנאי פיקוח לפי נוהלי שב"ס ומעקב פסיכיאטרי או לחילופין לאשפוז במב"ן-שב"ס.

עמוד 1

3. במהלך הדיון בבקשה שהתקיים בפני כב' השופט היימן (ביום 12.2.17) ציין ב"כ המשיב כי קיימות אכן ראיות לכאורה הפועלות לחובתו. יחד עם זאת, הוא הצביע על כך שמדובר באדם צעיר בעל רקע רפואי בתחום בריאות הנפש, וביקש לבחון חלופות מעצר בעניינו שתוכלנה גם לתת מענה לצורך לטיפול בו נפשית. מצבו בתנאי המעצר הוא קשה וב"כ המשיב טען כי הוא היה כבול למיטתו, ואף נאלץ לעשות צרכיו במקום, וגם כמעט ולא העניקו לו אוכל. בית המשפט הורה על קבלת תסקיר משירות המבחן, והסב את תשומת לב הממונים על מעצרו לטענותיו לגבי תנאיו.

4. שירות המבחן ערך כמה תסקירים בעניינו של המשיב. בראשון (מיום 16.3.17) הוא עמד על הקשר בין המשיב לבין משפחתו וסיווג אותו כרופף ומאופיין במתחים. בעבר נהג לצרוך סמים, וחלה התדרדרות במצבו שהובילה לניסיונות אובדניים והתקפים פסיכיאטריים. התסקיר העריך כבינונית את רמת הסיכון הנשקפת מהמשיב למעורבות חוזרת בהתנהגות אלימה, כשמידת החומרה של תוצאות האלימות צפויה אף היא להיות בדרגה בינונית. יחד עם זאת, בהיעדר מענה טיפולי פסיכיאטרי רציף, רמת הסיכון צפויה לשוב ולהתגבר. המשיב עצמו שלל אפשרות שחרור למעצר בית. אמו הציעה כי ישתלב ב"חווה ארץ האיילים", שהיא חווה בגוש עציון המשמשת גם כחלופת מעצר לעד שישה אנשים. השהות במקום הינה בתשלום, אך אין היא מספקת מענה טיפולי בתחום בריאות הנפש. שירות המבחן שלל את שליחתו של המשיב לחווה זו. מדובר במסגרת פרטית ללא כל פיקוח מצד משרד הרווחה או משרד הבריאות, וללא מענה טיפולי פסיכיאטרי מסודר. המפקחים שהוצעו נעדרים כל היכרות עם המשיב, קשייו וצרכיו. על רקע זה לא יכל שירות המבחן להמליץ על שחרורו ממעצר.

תסקיר נוסף הוגש ביום 22.3.17, ממנו עלה שנציגי השירות נפגשו עם הוריו של המשיב, ששבו וביקשו לבחון את האפשרות לשלבו "בחווה ארץ האיילים" אליה הופנו על ידי גורמים בקהילה החרדית בבני ברק, כשהם מוכנים לממן את שהותו שם. שירות המבחן הבהיר כי לא שינה מעמדתו הפוסלת את החלופה הזו, כאמור בתסקיר הקודם. במסגרת הפגישה הוריו שללו את האפשרות כי ישהה במעצר בית בפיקוחם, וחששו מהסלמה במצבו בחלופה זו. שירות המבחן לא שינה אפוא את המלצתו להותיר את המשיב במעצר.

בינתיים התקבל דיווח בעניינו של המשיב (מיום 28.3.17) במעצר, לפיו הוא נמצא במעקב של רופא פסיכיאטר ומקבל טיפול תרופתי קבוע. מצבו הכללי משביע רצון ויציב, ללא מגבלות רפואיות ידועות.

הבקשה נקבעה להמשך דיון בפני כב' השופט היימן ליום 2.4.17, אך התברר כי שירות המבחן לא התייחס לחלופת מעצר נוספת שעמדה על הפרק, ועל רקע זה נדחה הדיון בבקשה ליום 5.4.17, אז התקיים בפניי. לקראת הדיון הגיע תסקיר מעצר משלים, שבחן חלופת מעצר ביחידת דויר הסמוכה לביתו של מר יעקובוביץ, שמסר כי הוא עובד במסגרת המסייעת לאנשים הסובלים מבעיות נפשיות, וציין כי מדובר במסגרת פרטית, שאינה מוכרת על ידי משרד הרווחה או משרד הבריאות. בנוסף, נפגש שירות המבחן עם מפקח מוצע נוסף, וכן הוצגה האפשרות לגייס מפקח שלישי. שירות המבחן התרשם כי המפקחים אינם מכירים לעומק את עניינו של המשיב, ונענו לבקשת אביו לפקח עליו בתשלום. עוד התרשם שירות המבחן כי הם מתייחסים לתפקיד הפיקוח באופן טכני. אמנם מר יעקובוביץ מסוגל להתייחס לקשיים בפיקוח מסוג זה, אך באופן כללי בלטה התייחסות ספקנית של המפקחים המוצעים **"סביב יכולתם להירתם ולסייע בהפחתת הסיכון במצבו של [המשיב]"**. שירות המבחן ציין כי החלופה המוצעת **"כלל אינה מתאימה"** וקבע שאין בידיו להמליץ על שחרורו מהמעצר.

5. בדיון שהתקיים בפני (ביום 5.4.17) הצביע ב"כ המשיב על כך שעורבה בתמונה עובדת סוציאלית פרטית, שפגשה במשיב בבית המעצר, והחלה לקדם מהלך לצורך קבלת סל שיקום ממשרד הבריאות. טוען ב"כ המשיב כי שירות המבחן

התרשם מהמשיב לאחר הטראומה שעבר כשהיה כבול למיטה במשך שלושה ימים, וקשה היה לו להשתחרר מהרושם הראשוני השלילי שגובש. בינתיים מצבו הנפשי של המשיב השתפר. המשיב עבר חוויות קשות בבית המעצר הכוללות תקיפה, וציודו האישי נגנב פעמיים. ב"כ המשיב ומשפחתו ניסו לאתר חלופות טיפוליות, וניתן להסתפק בחלופה המוצעת בבית"ר עילית. ניתן יהיה לאשר אותה, תוך התחייבות של משפחת המשיב כי תיקח אותו לכל טיפול שיידרש. במסגרת הדיון שמעתי את מר יעקובוביץ, שציין כי עומד לזכותו ניסיון בטיפול באנשים לאחר אשפוז נפשי. המשיב ילווה כל העת על ידי מי שעתותיו בידו, ולמר יעקובוביץ עצמו יש ניסיון מוצלח כמפקח.

המבקשת מצדה הצביעה על התסקירים השליליים שהתקבלו בעניינו של המשיב, ולטענתה אין מקום לאפשר שליחתו למוסדות פיקוח המפקחים עליו בתשלום. דווקא העובדה כי חל שיפור במצבו של המשיב במעצר מראה כי מסגרת זו עדיפה שעה שאין מסגרת אחרת בה יוכל לקבל טיפול נאות. היות ואין בנמצא חלופת שחרור, יש להורות על מעצרו עד לתום ההליכים.

6. עד כאן הרקע העומד בבסיס הבקשה ועד כאן טענות הצדדים, ומכאן להכרעה.

7. עיון במכלול הנתונים מוביל למסקנה כי תיק זה מתאים, באופן עקרוני, להצבתו של המשיב בחלופת מעצר. למרות קיומן של ראיות לכאורה לעבירה חמורה, עברו הפלילי של המשיב אינו מכביד באופן יוצא דופן, וככל שיקבל טיפול נאות למצבו הנפשי, ניתן יהיה להשלים עם הצבתו במסגרת שתוכל גם לטפל בו וגם לפקח עליו. נדרשת אפוא חלופת מעצר נאותה, אך למרבה הצער זו לא הוצעה עדיין בידי המשיב.

כאן אני מייחס משקל ניכר לחוות הדעת השליליות של שירות המבחן בעניינו של המשיב. אך לאחרונה פסקה כב' השופטת ברון בבש"פ 1751/17 **מדינת ישראל נ' פלוני** (פורסם בנבו; 2017) בפסקה 8 להחלטה:

[תסקירים מאת שירות המבחן,] [אמנם אינם חזות הכל ובית המשפט אינו מחויב להמלצות העולות מהם (ראו: בש"פ 3150/15 **מדינת ישראל נ' פלוני**, [פורסם בנבו] פסקה 10 (12.5.2015); בש"פ 3171/13 **אדינייב נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (9.5.2013)); ואולם זה מכבר נפסק כי סטייה מההמלצה שלילית של שירות המבחן, ובמיוחד מקום שההמלצה השלילית הינה עקבית וחוזרת על עצמה, מחייבת טעמים טובים וכבדי משקל (ראו: בש"פ 5193/13 **אבו חאמד נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו] פסקה 14 (29.7.2013); בש"פ 3161/10 **מדינת ישראל נ' מהרבנד**, [פורסם בנבו] פסקה 22 (2.5.2010)).

8. בעניינו מדובר בהמלצות שליליות עקביות מצד שירות המבחן, המבוססות היטב, וטעמים כבדי משקל לסטות מהם אין:

(א) מחוות הדעת שנערכה בעניינו של המשיב עולה כי ללא טיפול תרופתי "**ישנה החרפה פסיכוטית, מלווה בהתנהגות חסרת שיפוט ומסוכנת**" (עמ' 11 לחוות הדעת הפסיכיאטרית). אכן, במקרה זה היא באה לידי ביטוי בניסיון שוד תוך שימוש באקדח צעצוע, אך אין לדעת להיכן עלול המשיב להתדרדר ללא טיפול נאות. מדובר ברמת מסוכנות מהותית הטעונה טיפול. ועל כך נוסיף את הסכנה שהמשיב יפגע בעצמו חלילה לצד הסיכון הנשקף ממנו לסביבה.

(ב) לא אוכל לקבל את טענת ב"כ המשיב כאילו רושם ראשוני שלילי שקיבל שירות המבחן מהמשיב גרר חוסר נכונות לבחון ברצינות את החלופות המוצעות על ידו. יש לזכור כי שירות המבחן נסמך גם על חוות הדעת

הפסיכיאטרית שבה ניתוח מקיף של עברו של המשיב, שהינו מורכב ומסועף. ניתוח התסקירים של שירות המבחן מעלה כי זה בחן ברצינות את החלופות המוצעות, ושילתן נשענה על נימוקים כבדי משקל, שהתייחסה גם למפקחים המוצעים. גם שירות המבחן נאות היה להמליץ על חלופה אם היה בה מענה טיפולי נאות למצבו של המשיב.

ג) כשלעצמי, אינני סבור שהבעיה בחלופות שהוצעו נעוצה דווקא בכך שכרוך בהן תשלום מצד הוריו של המשיב. בעניין זה ניתן למצוא, כידוע, גישות שונות בקרב שופטי בית-המשפט העליון (השוו את גישת כב' השופטת חיות בבש"פ 1811/06 **מדינת ישראל נ מולנר** (פורסם בנבו; 2006) בפסקה 4 להחלטתה, לזו של כבוד השופט דנציגר בבש"פ 2358/08 **מדינת ישראל נ' סטניסלב פולנסקי** (פורסם בנבו; 2008)). לטעמי, עיקר הבעיה נעוץ בכך שאין בחלופות המוצעות ערובה ראויה דיה לטיפול נאות במצבו הנפשי של המשיב. כך ביחס לחוות ארץ האיילים, וכך גם ביחס לחלופה המוצעת בבית"ר עילית, שנשללה על ידי שירות המבחן.

9. על רקע זה שותף אני לעמדת ב"כ המבקשת לפיה כל עוד לא הוצעה חלופת מעצר נאותה, הכוללת גם אפשרות טיפולית נאותה, אין מקום לשחרר את המשיב ממעצרו. ומכאן, ונוכח המסוכנות הנשקפת ממנו, אין מנוס מלהורות על מעצרו עד לתום ההליכים נגדו.

יחד עם זאת, ככל שתאותר חלופת מעצר נאותה, הנותנת מענה לצרכיו הטיפולים, יוכל המשיב לפנות בבקשה לעיון חוזר, **גם בקרוב**, ויתכן כי העובדת הסוציאלית הפרטית שמטפלת בעניינו תוכל לסייע בגיבושה של חלופה כזו. במכתב שהעבירה לעיוני היא ציינה כי שליחת המשיב לחלופה מתאימה זמנית תוכל לזרז את הטיפול בקבלת סל שיקומי, אולם, לא אוכל להסכים לשלוח את המשיב לחלופה שכזו, שאינה מפחיתה את הסיכון הנשקף ממנו, רק כדי לזרז את קבלת סל השיקום בעניינו.

10. סוף דבר, אני מורה על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים נגדו, ללא שהדבר ימנע ממנו להציג חלופה נאותה בהמשך הדרך, והצגת חלופה שכזו תהווה שינוי נסיבות שיצדיק עיון מחודש בהחלטה. שעה שזו תוצג, ניתן יהיה לבקש את עמדת שירות המבחן לגביה, ולשחרר את המשיב לחלופת מעצר, בהתקיים התנאים על פי הדין לעשות כן.

ניתנה היום, כ"ג ניסן תשע"ז, 19 אפריל
2017, במעמד הצדדים.
גרשון גונטובניק , שופט